

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 tuloveroasteikkolaiksi sekä laiksi tuloverolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi vuoden 2017 tuloveroasteikkolaki. Ehdotettu laki sisältää valtionverotuksessa sovellettavan progressiivisen ansiotulon tuloveroasteikon. Asteikon tuloajoja korotettaisiin noin 1,1 prosentilla. Lisäksi alimman tuloluokan marginaaliveroprosenttia alennettaisiin 6,5 prosentista 6,25 prosenttiin ja ylimmän tuloluokan marginaaliveroprosenttia alennettaisiin 31,75 prosentista 31,5 prosenttiin.

Tuloverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työtulovähennyksen enimmäismäärää sekä kertymä- ja poistumaprosenttia samoin kuin kunnallisverotuksen perusvähennyksen enimmäismäärää korotettaisiin. Tulonhankkimisvähennystä korotettaisiin. Sekä kunnallisverotuksen että valtionverotuksen eläketulovähennystä kasvatettaisiin ja eläketulon lisävero alennettaisiin. Kotitalousvähennyksen korvausprosentteja ehdotetaan korotettavaksi. Lisäksi tuloverolakia täsmennettäisiin siten, että työtaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettu haittaraha säädettäisiin verovapaaksi vakuutuskorvaukseksi. Lisäksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanottoraha ja käyttöraha säädettäisiin verovapaaksi etuudeksi. Työnantajan entiselle työntekijälleen kuuden kuukauden ajan työsuhteen päättymisen jälkeen järjestämä terveydenhuolto säädettäisiin myös verovapaaksi tuloksi.

Vapaaehtoiisiin lisäeläkejärjestelyihin liittyviä vanhuuseläkeikiä ehdotetaan tarkistettavaksi vuoden 2017 alusta voimaan tulevien työeläkelain muutosten johdosta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2017 alusta.

Tuloverolain muutoksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2017 toimitettavassa verotuksessa. Kollektiivisen lisäeläketurvan maksuja koskevaa muutosta sovelletaan, jos verovelvollinen on tullut työnantajan järjestämän lisäeläketurvan piiriin vuoden 2013 alusta tai sen jälkeen.

PERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Ansiotulojen verotus

1.1.1 Ansiotulojen veroasteikko

Tuloverolain (1535/1992) 124 §:n 5 momentin mukaan kultakin vuodelta toimitettavassa ansiotulon verotuksessa sovellettavasta veroasteikosta säädetään erikseen. Eriytetyssä tuloverojärjestelmässä progressiivinen tuloveroasteikko koskee luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien saamaa ansiotuloa. Veronalaista ansiotuloa on muun ohessa työsuhteen perusteella saatu palkka ja siihen rinnastuva tulo, eläke sekä tällaisen tulon sijaan saatu etuus tai korvaus. Vuoden 2016 progressiivista ansiotulon tuloveroasteikkoa lievennettiin korottamalla asteikon tuloarajat 1,2 prosentilla vuoteen 2015 verrattuna. Lisäksi asteikkoa kiristettiin alentamalla ylimmän tuloluokan tuloarajaa 90 000 eurosta 72 300 euroon. Tämä tarkoitti kahden ylimmän tuloluokan yhdistämistä.

1.1.2 Kunnallisverotuksen perusvähennys

Kunnallisverotuksen perusvähennyksestä säädetään tuloverolain 106 §:ssä. Säännöksen mukaan verovelvollisen luonnollisen henkilön tulosta vähennetään 3 020 euroa, jos hänen puhdas ansiotulonsa ei muiden vähennysten tekemisen jälkeen ole mainittua määrää suurempi. Jos puhtaasta ansiotulosta muiden vähennysten jälkeen ylittää täyden perusvähennyksen määrän, vähennystä pienennetään 18 prosentilla yli menevän tulo määrää.

Koska perusvähennys myönnetään muiden tulosta tehtävien vähennysten tekemisen jälkeen, vähennys kohdistuu päivärahatalon-, palkkatulon- ja eläketulonsaajalla eri tulotasoille mainituista tuloista tehtävien erilaisten vähennysten vuoksi. Perusvähennys tulee täysimääräisenä myönnettäväksi päivärahatalon saavalla 3 020 euron vuosituloilla, palkkatulo saavalla noin 5 800 euron vuosituloilla ja eläketulo saavalla noin 11 200 euron vuosituloilla. Perusvähennyksen vaikutus ulottuu päivärahatalonsaajalla noin 19 700 euron vuosituloille, palkkatulonsaajalla noin 25 400 euron vuosituloille ja eläketulonsaajalla noin 21 900 euron vuosituloille asti.

1.1.3 Työtulovähennys

Työtulovähennyksestä säädetään tuloverolain 125 §:ssä. Työtulovähennys tehdään ensisijaisesti ansiotulosta valtiolle suoritettavasta tuloverosta. Siltä osin kuin ansiotulosta valtiolle suoritettava tulovero ei riitä vähennyksen tekemiseen, vähennys tehdään kunnallisverosta, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta ja kirkollisverosta näiden verojen suhteessa. Vähennys lasketaan verovelvollisen veronalaisten palkkatulojen, muusta toiselle suoritettavasta työstä, tehtävästä tai palveluksesta saatujen ansiotulojen, ansiotulona pidettävien käyttökorvausten, ansiotulona verotettavan osingon, jaettavan yritystulon ansiotulo-osuuden sekä yhtymän osakkaan elinkeinotoiminnan tai maatalouden ansiotulo-osuuden perusteella. Koska työtulovähennys kohdistuu palkkatuloon ja muuhun aktiivituloon, vähennyksen kasvattaminen keventää työn verotusta.

Vuodelle 2016 työn verotusta kevennettiin 450 miljoonalla eurolla kasvattamalla työtulovähennystä. Kevennys toteutettiin painottaen pieni- ja keskituloisten verotusta. Työtulovähennys on 11,8 prosenttia vähennykseen oikeuttavien tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 1 260 euroa. Vähennyksen määrä pienenee 1,46 prosen-

HE 135/2016 vp

tilla puhtaan ansiotulon 33 000 euroa ylittävältä osalta. Vähennys tehdään ennen muita tuloverosta tehtäviä vähennyksiä. Kun puhdas ansiotulo ylittää noin 119 800 euroa, työtulovähennystä ei enää myönnetä.

1.1.4 Tulonhankkimisvähennys

Palkkatulon hankkimisesta johtuneet pienet kustannukset on sisällytetty kaavamaisesti laskettavaan tulonhankkimisvähennykseen ja siten yksinkertaistettu palkansaajien verotusta. Tästä vain palkkatulosta tehtävästä vähennyksestä säädetään tuloverolain 95 §:ssä. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan verovelvollinen saa vähentää palkkatulostaan tulonhankkimisvähennyksenä 620 euroa, kuitenkin enintään palkkatulonsa määrän. Vähennys myönnetään viranpuolesta. Jos verovelvollisen todelliset tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvat menot ovat kaavamaisista vähennyistä suuremmat, vähennetään tulonhankkimisvähennyksenä todellisten kustannusten määrä.

Tulonhankkimisvähennys sisältää kaikki palkkatulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvat menot lukuun ottamatta työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksuja, työttömyyskassamaksuja sekä asunnon ja työpaikan välisiä matkakustannuksia, jotka verovelvollinen saa vähentää erikseen niin kuin niistä on säädetty tuloverolain 31 ja 93 §:ssä.

1.1.5. Eläketulovähennykset

Eläketulon veroasteeseen voidaan vaikuttaa ennen kaikkea valtionverotuksen ja kunnallisverotuksen eläketulovähennyksillä. Eläketulovähennykset tehdään verovelvollisen puhtaasta ansiotulosta. Vähennyksien täyttä määrää laskettaessa täytenä kansaneläkkeenä pidetään verovuonna yksin asuvalle henkilölle maksetun täysimääräisen kansaneläkkeen määrää, joka on noin 7 611,6 euroa vuonna 2016.

Valtionverotuksen eläketulovähennyksestä säädetään tuloverolain 100 §:ssä. Valtionverotuksessa täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 3,80 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään progressiivisen tuloveroasteikon alimman verotettavan tulon määrä ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo on suurempi kuin täyden eläketulovähennyksen määrä, eläketulovähennystä pienennetään 44 prosentilla määrästä, jolla puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän.

Kunnallisverotuksen eläketulovähennyksestä säädetään tuloverolain 101 §:ssä. Kunnallisverotuksessa täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 1,39 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään 1 480 euroa ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen 10 euron määrään. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän, eläketulovähennystä pienennetään 54 prosentilla ylimenevän osan määrästä.

1.1.6 Eläketulon lisävero

Tuloverolain 124 §:n 1 momentin mukaan luonnollisen henkilön ja kuolinpesän on suoritettava valtiolle tuloveroa verotettavasta ansiotulostaan progressiivisen tuloveroasteikon perusteella. Luonnollisen henkilön on eläketulostaan suoritettava valtiolle lisäksi eläketulon lisäveroa siten kuin 4 momentissa säädetään. Pykälän 4 momentin mukaan luonnollisen henkilön on suoritettava eläketulon lisäveroa 6 prosenttia siltä osin kuin eläketulo vähennettynä eläketulo-

vähennyksen määrällä ylittää 45 000 euroa. Eläketulon lisävero on valtiolle suoritettava tulovero ja siihen sovelletaan, mitä ansiotulosta valtiolle suoritettavasta tuloverosta säädetään.

1.2 Kotitalousvähennys

Verovelvollinen saa vähentää tuloverolain 127 a §:n perusteella kotitalousvähennyksenä verosta osan käyttämässään asunnossa tai vapaa-ajan asunnossa tehdystä työstä maksamistaan määristä. Kotitalousvähennys myönnetään myös työstä, joka on tehty verovelvollisen, hänen puolisonsa tai edesmenneen puolisonsa vanhempien, ottovanhempien, kasvattivanhempien tai näiden suoraan ylenevässä polvessa olevien sukulaisten tai edellä mainittujen henkilöiden puolisoiden käyttämässä asunnossa tai vapaa-ajanasunnossa. Vähennykseen oikeuttaa tavanomainen kotitalous-, hoiva- tai hoitotyö sekä asunnon tai vapaa-ajan asunnon kunnossapito- tai perusparannustyö. Vähennys on enintään 2 400 euroa vuodessa, ja se myönnetään vain siltä osin kuin 127 b §:ssä tarkoitettu vähennettävä osa kustannuksista ylittää 100 euroa.

Verovelvollinen saa vähentää työnantajan sosiaaliturvamaksun, pakollisen työeläkemaksun, tapaturmavakuutusmaksun, työttömyysvakuutusmaksun ja ryhmähenkivakuutusmaksun sekä lisäksi 15 prosenttia maksamistaan palkasta. Kotitalousvähennykseen oikeuttavasta työstä ennakoperintälain (1118/1996) 25 §:ssä tarkoitetulle ennakoperintärekisteriin merkitylle tuloveronalaista toimintaa harjoittavalle maksetusta työkorvauksesta verovelvollinen saa vähentää 45 prosenttia.

1.3 Työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen haittaraha

Vuoden 2016 alusta voimaan tullessa työtapaturma- ja ammattitautilaissa (459/2015) säädetään työntekijän oikeudesta korvaukseen työtapaturman ja ammattitaudin johdosta sekä yrittäjän oikeudesta vakuuttaa itsensä työtapaturman ja ammattitaudin varalta. Lain 11 luvussa on säädetty pysyvän haitan korvaamisesta. Työtapaturma- ja ammattitautilain 83 §:n 1 momentin mukaan haittarahaa maksetaan vahingoittuneelle vahinkotapahtuman aiheuttamasta vammasta ja sairaudesta johtuvasta pysyvästä yleisestä haitasta. Haittarahalla ei kuitenkaan korvata vahinkotapahtuman aiheuttamaa työkyvyn heikentymistä, hoidon tai avun tarpeesta johtuvia kustannuksia eikä muuta vahinkoa, josta säädetään erikseen korvaus samassa laissa. Lain 10 luvussa on puolestaan säädetty erikseen ansionmenetyksen korvaamisesta. Aikaisemmin haittarahaa koskevat säännökset olivat tapaturmavakuutuslaissa (608/1948).

Työtapaturma- ja ammattitautilain 83 §:n 2 momentin mukaan yleisellä haitalla tarkoitetaan vahinkotapahtumasta aiheutuvaa toimintakyvyn heikentymistä (toiminnanvajaus). Toimintakykyä verrataan samanikäisen terveen henkilön toimintakykyyn. Tällöin otetaan huomioon rajoitukset, joita vammasta tai sairaudesta, huomioon ottaen sen laatu ja vaikeusaste, yleensä aiheutuu jokapäiväisessä elämässä. Toimintakykyä arvioitaessa ei oteta huomioon ammattia, elin- ja asuinoloja eikä vahingoittuneen muita yksilöllisiä olosuhteita. Haitta katsotaan pysyväksi, kun vamman tai sairauden tila ei lääketieteellisen todennäköisyyden mukaan enää parane, kuitenkin aikaisintaan vuoden kuluttua vahinkopäivästä.

Lain 85 §:n mukaan haittarahan suuruus vuodessa määräytyy vamman ja sairauden haittaluokan perusteella. Lain 86 §:n mukaan haittaluokkiin 1–5 kuuluvista vammoista ja sairauksista maksetaan haittaraha kertakaikkisena. Haittaluokkiin 6–20 kuuluvista vammoista ja sairauksista haittaraha maksetaan jatkuvana.

Tuloverolain 80 §:ssä on säädetty verovapaista vakuutus- ja vahingonkorvauksista. Veronalaisia korvauksia eivät muun ohessa ole sairaanhoitokustannusten ja niihin verrattavien menojen korvaus, ellei 78 §:stä muuta johdu. Veronalaista ei myöskään ole henkilövakuutuksen nojalla

saatu sairauskustannusten korvaus tai muu siihen verrattava korvaus, jollei sitä ole saatu veronalaisen ansiotulon sijaan tai korvaukseksi tulojen tai elatuksen vähentymisestä. Pykälän 6 kohdassa verovapaaksi on lisäksi säädetty henkilövakuutukseen perustuvat pysyvän työkyvyttömyyden tai vakuutussovimuksessa määritellyn sairauden taikka vamman johdosta saadut muut kertakorvaukset kuin ansionmenetykskorvaukset.

Tuloverolaissa ei ole erikseen säädetty työtapaturma- ja ammattitautilain 11 luvun mukaisen haittarahan verokohtelusta. Verotuskäytännössä sekä kertakorvauksena että jatkuvina suorituksina maksettu haittaraha on kuitenkin katsottu verovapaaksi vakuutuskorvaukseksi.

1.4 Kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain mukainen vastaanottoraha ja käyttöraha

Kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) 19 §:ssä säädetään kansainvälistä suojelua hakevalle ja tilapäistä suojelua saavalle sekä ihmiskaupan uhrille maksettavasta vastaanottorahasta. Saman lain 21 §:ssä puolestaan säädetään ilman huoltajaa olevalle lapselle maksettavasta käyttörahasta. Kyseiset säännökset tulivat voimaan vuoden 2011 alusta. Tätä ennen kansainvälistä suojelua hakeville ja tilapäistä suojelua saaville maksettiin taloudellista tukea yleisenä toimeentulotukena.

Kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetussa lain 19 §:n 1 momentin mukaan kansainvälistä suojelua hakevalle ja tilapäistä suojelua saavalle sekä ihmiskaupan uhrille, jolla ei ole kotikuntalaissa tarkoitettua kotikuntaa Suomessa, myönnetään vastaanottoraha ihmisarvoisen elämän kannalta välttämättömän toimeentulon turvaamiseksi ja itsenäisen selviytymisen edistämiseksi, jos hän on tuen tarpeessa eikä voi saada toimeentuloa ansiotyöllään, muista tuloistaan tai varoistaan, itseensä nähden elatusvelvollisen huolenpidolla tai muulla tavalla.

Pykälän 2 momentin mukaan vastaanottorahan perusosa kattaa vaatemenoit, vähäiset terveydenhuoltomenot, paikallisliikenteen ja puhelimen käytöstä aiheutuvat menot ja vastaavat muut henkilön ja perheen jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat menot sekä ruokamenot silloin, kun vastaanottokeskus ei järjestä ateriapalvelua. Pykälän 3 momentin mukaan täydentävä vastaanottoraha kattaa henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat tarpeelliseksi harkitut menot. Saman lain 20 §:ssä on säädetty vastaanottorahan määrästä. Vastaanottorahan perusosan määrä on 1 päivästä tammikuuta 2016 alkaen 200,89 – 314,91 euroa kuukaudessa. Jos vastaanottokeskus tarjoaa ateriapalvelut, vastaanottorahan perusosan suuruus on 59,72—92,30 euroa kuukaudessa.

Jos vastaanottokeskus järjestää täyden ylläpidon, johon sisältyvät 19 §:ssä tarkoitettut vastaanottorahan perusosalla ja täydentävällä vastaanottorahalla katettavat menot ja vähäistä suuremmat terveydenhuoltomenot, saman lain 21 §:n 1 momentin mukaan ilman huoltajaa olevalle lapselle myönnetään vastaanottorahan sijasta käyttöraha. Käyttörahan suuruus 1 päivästä tammikuuta 2016 alkaen on enintään 48,86 euroa kuukaudessa.

Tuloverolaissa ei ole säännöksiä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain mukaisen vastaanottorahan tai käyttörahan verotuksesta. Verotuskäytännössä vastaanottorahaa ja käyttörahaa on kuitenkin pidetty verovapaana etuutena. Ennen vuotta 2011 kansainvälistä suojelua hakeville ja tilapäistä suojelua saaville maksettiin taloudellista tukea yleisenä toimeentulotukena. Toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukainen toimeentulotuki on säädetty verovapaaksi sosiaalietuudeksi tuloverolain 92 §:n 22 kohdassa.

1.5 Työnantajan entiselle työntekijälleen järjestämä terveydenhuolto

Tuloverolain 69 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan veronalaiseksi tuloksi ei katsota koko henkilökunnan tai työnantajan palveluksesta eläkkeellä olevien työnantajalta saamaa tavanomaista ja kohtuullista etua työnantajan järjestämästä terveydenhuollosta. Työnantajan työntekijälle suorittama korvaus terveydenhuollosta tai sairaudesta johtuvista kustannuksista on kuitenkin veronalaista tuloa.

Säännöksen soveltamisalan piiriin kuuluvat työnantajan palveluksessa olevat henkilöt sekä työnantajan palveluksesta eläkkeellä olevat henkilöt. Säännös ei sovellu irtisanottuihin tai työnantajan palveluksesta eronneisiin työntekijöihin, kun työsuhde on päättynyt.

1.6 Vapaaehtoisten lisäeläkkeiden eläkeiät

Tuloverolain 54 d §:ssä säädettyt vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten ja pitkäaikais-säästämissopimusten maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä olevat eläkeiät kytkettiin vuoden 2010 alusta työntekijän eläkelain (395/2006), mukaiseen vanhuuseläkeikään. Muutos koski myös ennen lain voimaantuloa otettuja vakuutuksia siten, että vuoden 2016 lopussa päättyvän siirtymäkauden aikana vakuutetut ovat voineet säästää sellaista eläkettä varten, jota voidaan maksaa ennen muutosta sovelletusta ikärajusta. Siirtymäajan päätyttyä kaikkien vanhojen sopimusten ikärajan on ollut määrä muuttua työntekijän eläkelain mukaiseksi vanhuuseläkeiäksi, joka oli tuolloin 63 vuotta.

Vuoden 2013 alusta vähennysoikeus kytkettiin 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen tehtyjen sopimusten osalta työntekijän eläkelain mukaiseen lykättyyn vanhuuseläkkeeseen oikeuttavaan ikään, joka tuolloin oli 68 vuotta. Kytkenällä työntekijän eläkelain mukaisiin eläkeikiin tavoiteltiin sitä, että eläkeiät automaattisesti seuraavat mainitun lain mukaisia eläkeikiä. Näin verosäännökset tukevat eläkepoliittisia tavoitteita, eikä verolakeja tarvitsisi erikseen tarkistaa työntekijän eläkelain mukaisten eläkeikien muuttuessa.

Vuoden 2013 alusta myös 96 a §:ssä säädetty työntekijän maksaman kollektiivisen lisäeläketurvan maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä oleva eläkeikä kytkettiin lykättyyn vanhuuseläkkeeseen oikeuttavaan ikään, kun ennen muutosta eläkeikä oli ollut 60 vuotta. Muutos koski tilanteita, joissa verovelvollinen tuli työnantajan järjestämän kollektiivisen lisäeläkejärjestelyn piiriin lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

Työnantajan kokonaan rahoittamiin kollektiivisiin lisäeläkejärjestelyihin ei sen sijaan liity tiettyä eläkeikää koskevaa vaatimusta.

2 Ehdotetut muutokset

Pääministeri Sipilän hallituksen ohjelman veropolitiikka tähtää kasvun, yrittäjyyden ja työllisyyden vahvistamiseen. Hallitusohjelmassa on sekä verotusta kiristäviä että verotusta keventäviä toimenpiteitä. Vuonna 2017 hallituksen finanssipolitiikan liikkumavaraa rajoittaa edelleen hidas talouskasvu ja julkisen talouden alijäämä. Vuonna 2017 toteutetaan kuitenkin useita hallitusohjelman mukaisia, verotusta keventäviä muutoksia.

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt allekirjoittivat kesäkuussa 2016 kilpailukykysovimuksen. Neuvottelutuloksen tukemiseksi hallitus ilmoitti keventävänsä ansiotulojen verotusta kaikissa tuloluokissa joko 315 miljoonalla, 415 miljoonalla tai 515 miljoonalla eurolla riippuen kilpailukykysovimuksen saavuttamasta kattavuudesta. Tässä esityksessä ehdotettavat muutokset veroperusteisiin pohjautuvat pääministeri veropoliittisiin linjauksiin, hallituksen linjauksiin liit-

tyen kilpailukyky sopimusta koskevaan neuvottelutulokseen, sekä syksyn 2016 budjettiriihessä tehtyihin päätöksiin.

2.1 Ansiotulojen verotus

Hallitusohjelman mukaisesti ansiotulooveroperusteisiin ehdotetaan tehtäväksi indeksitarkistus kaikilla tulotasoilla 1,1 prosentin inflaatio-oletuksen mukaisesti. Valtiovarainministeriön elokuun 2016 ennusteen mukainen arvio kuluttajahintaindeksin muutoksesta vuonna 2017 on 1,1 prosenttia ja ansiotasoindeksin muutoksesta 0,8 prosenttia. Indeksitarkistus ehdotetaan toteutettavaksi korottamalla progressiivisen tuloveroasteikon kaikkia tuloajoja sekä kasvattamalla työtulovähennyksen ja perusvähennyksen enimmäismäärää.

Koska kilpailukyky sopimuksen kattavuus ylittää 90 prosenttia, ehdotetaan työn verotukseen muutoksia siten, että verotus kevenee edellä mainitun indeksitarkistuksen lisäksi 515 miljoonalla eurolla. Tästä 92 miljoonaa on seurausta sosiaalivakuutusmaksuihin ehdotettavien muutosten yhteisvaikutuksista ja 423 miljoonaa ansiotuloverotuksen veroperusteisiin ehdotettavista muutoksista. Verokevennys ehdotetaan toteutettavaksi muuttamalla valtion tuloveroasteikon marginaaliveroprosentteja, työtulovähennystä sekä tulonhankkimisvähennystä.

Työn verotuksen keventämisen lisäksi eläketulon verotusta ehdotetaan kevennettäväksi. Eläketulon verokevennys ehdotetaan toteutettavaksi muuttamalla valtionverotuksen ja kunnallisverotuksen eläketulovähennyksiä sekä eläketulon lisäveroa. Tämän arvioidaan vähentävän verotuloja 137 miljoonaa euroa vuonna 2017.

2.1.1 Vuoden 2017 ansiotulon tuloveroasteikko

Esityksessä ehdotetaan verovuodelta 2017 toimitettavassa verotuksessa sovellettavaksi progressiivista ansiotulon tuloveroasteikkoa, jota on vuoden 2016 asteikkoon verrattuna lievennetty korottamalla asteikon tuloajoja 1,1 prosentilla. Lisäksi alimman tuloluokan marginaaliveroprosenttia alennettaisiin nykyisestä 6,5 prosentista 6,25 prosenttiin ja ylimmän tuloluokan marginaaliveroprosentti alennettaisiin nykyisestä 31,75 prosentista 31,5 prosenttiin.

Tuloveroasteikkoa kiristettiin vuodelle 2016 alentamalla asteikon ylimmän tuloluokan euromääristä alarajaa 90 000 eurosta 72 300 euroon. Tämä tarkoitti kahden ylimmän tuloluokan yhdistymistä. Hallituksen linjauksen mukaan ylimpien tuloluokkien yhdistymisen olisi tarkoitus koskea verovuotia 2016 ja 2017. Tämän vuoksi ehdotetaan, että vuoden 2017 tuloveroasteikon ylimmän tuloluokan euromääräinen alaraja vastaisi vuoden 2016 asteikkoa, mutta asteikon rajaan tehtäisiin vastaava indeksitarkistus kuin muihinkin tuloluokkiin. Vuonna 2017 yli 73 100 euroa vuodessa valtion verotuksessa verotettavaa ansiotuloa saavia arvioidaan olevan noin 120 000. Vuonna 2018 niin sanotun solidaarisuusveron alaraja nousisi takaisin vuoden 2015 tasolle, ja se säilytettäisiin asteikossa pääministeri Sipilän hallituksen ohjelman mukaisesti vuoden 2019 loppuun.

2.1.2 Kunnallisverotuksen perusvähennys

Tuloverolain 106 §:ssä säädettyä kunnallisverotuksen perusvähennyksen enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi 3 020 eurosta 3 060 euroon. Perusvähennys tulisi täysimääräisenä myönnettäväksi päivärahatuloa saavalla 3 060 euron vuosituloilla, palkkatuloa saavalla noin 6 200 euron vuosituloilla ja eläketuloa saavalla noin 11 200 euron vuosituloilla. Perusvähennyksen vaikutus ulottuisi päivärahatulon saajalla noin 20 100 euron vuosituloille, palkkatulon saajalla noin 25 900 euron vuosituloille ja eläketulonsaajalle noin 22 500 euron vuosituloille.

2.1.3 Työtulovähennys

Tuloverolain 125 §:ssä säädettyä työtulovähennyksen enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi 1 260 eurosta 1 420 euroon. Vähennyksen kertymäprosenttia korotettaisiin 11,8 prosentista 12 prosenttiin ja vähennyksen poistumaprosenttia korotettaisiin 1,46 prosentista 1,51 prosenttiin puhtaan ansiotulon 33 000 euroa ylittävältä osalta. Kun puhdas ansiotulo on noin 127 600 euroa, työtulovähennystä ei enää myönnettäisi.

2.1.4 Tulonhankkimisvähennys

Tuloverolain 95 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädettyä palkkatulosta myönnettävän tulonhankkimisvähennyksen kaavamaista määrää ehdotetaan korotettavaksi 620 eurosta 750 euroon. Viranpuolesta myönnettävän tulonhankkimisvähennyksen määrää on viimeksi tarkistettu vuonna 2004, jolloin se korotettiin 590 eurosta nykyiseen 620 euroon. Jos verovelvollisen todelliset tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvat menot ovat kaavamaista vähennystä suuremmat, vähennetään tulonhankkimisvähennyksenä todellisten kustannusten määrä.

2.1.5 Valtionverotuksen eläketulovähennys

Tuloverolain 100 §:ssä säädettyä valtionverotuksen eläketulovähennystä ehdotetaan kasvatettavaksi korottamalla eläketulovähennyksen täyden määrän laskemiseksi käytettävää kerrointa 3,80:stä 3,81:ään ja alentamalla vähennyksen poistumaprosenttia 44 prosentista 38 prosenttiin. Muutoin valtionverotuksen eläketulovähennyksen määrä laskettaisiin samalla tavalla kuin nykyisin. Vuonna 2017 valtionverotuksen eläketulovähennyksen täysi määrä olisi tämän hetken arvion mukaan 11 860 euroa.

2.1.6 Kunnallisverotuksen eläketulovähennys

Tuloverolain 101 §:ssä säädettyä kunnallisverotuksen eläketulovähennystä ehdotetaan kasvatettavaksi korottamalla eläketulovähennyksen täyden määrän laskemiseksi käytettävää kerrointa 1,39:stä 1,393:ään ja alentamalla vähennyksen poistumaprosenttia 54 prosentista 51 prosenttiin. Muutoin kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen määrä laskettaisiin samalla tavalla kuin nykyisin. Vuonna 2017 kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen täysi määrä olisi tämän hetken arvion mukaan 9 040 euroa.

2.1.7 Eläketulon lisävero

Jotta eläketulon verokevennys ulottuisi kaikille tulotasoille, ehdotetaan eläketulon lisäveron määräytymisperusteita muutettavaksi. Tuloverolain 124 §:n 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläketulon lisäveron tulo rajaa korotettaisiin 45 000 eurosta 47 000 euroon ja veroprosenttia alennettaisiin 6 prosentista 5,85 prosenttiin.

2.2 Kotitalousvähennys

Pääministeri Sipilän hallituksen ohjelman mukaan kotitalousvähennystä parannetaan korvausastetta korottamalla ja sisällyttämällä kotitalousvähennyksen piiriin soveltuvat ikäänntyneiden hoitopalvelut. Hallitusohjelman kirjaus ehdotetaan toteutettavaksi siten, että kotitalousvähennyksen vähennysprosentteja korotetaan viidellä prosenttiyksiköllä sekä maksetun työkorvauksen että palkan osalta.

Tuloverolain 127 b §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että verovelvollinen olisi oikeutettu vähentämään nykyisen 45 prosentin sijasta 50 prosenttia kotitalousvähennykseen oikeuttavasta

työstä ennakkoperintälain 25 §:ssä tarkoitettulle ennakkoperintärekisteriin merkitylle tuloveronalaista toimintaa harjoittavalle maksetusta työkorvauksesta taikka tavanomaisesta kotitalous-, hoiva- ja hoitotyöstä tuloverolain 22 §:ssä tarkoitettulle yleishyödylliselle yhteisölle maksetusta työkorvauksesta.

Lain 127 b §:ää ehdotetaan lisäksi muutettavaksi siten, että verovelvollinen saa vähentää kotitalousvähennykseen oikeuttavasta työstä maksamastaan palkasta 20 prosenttia nykyisen 15 prosentin sijaan. Työn perusteella maksamansa työnantajan sosiaaliturvamaksun, pakollisen työeläkemaksun, tapaturmavakuutusmaksun, työttömyysvakuutusmaksun ja ryhmähenkivakuutusmaksun verovelvollinen olisi oikeutettu vähentämään nykyisen mukaisesti täysimääräisesti.

Hallitusohjelmassa mainitut ikääntyneiden hoitopalvelut oikeuttavat jo voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti kotitalousvähennykseen vähennyksen yleisten edellytysten täytyessä. Yleinen vähennysprosenttien korotus puolestaan kohdistuu osaltaan myös ikääntyneiden hoiva- ja hoitopalveluihin, mutta myös ikäihmisten hankkimaan tavanomaiseen kotitaloustyöhön ja asunnon kunnossapito- tai perusparannustyöhön. Vähennykseen oikeuttavaan työhön ei esitetä muutoksia, joten nykyiseen tapaan kotitalousvähennykseen oikeuttaisi tavanomainen kotitalous-, hoiva tai hoitotyö sekä asunnon tai vapaa-ajan asunnon kunnossapito- tai perusparannustyö.

2.3 Työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen haittaraha

Esityksessä ehdotetaan, että työtapaturma- ja ammattitautilain 11 luvun mukainen haittaraha säädettäisiin verovapaaksi vakuutuskorvaukseksi. Asiasta säädettäisiin lisäämällä tuloverolain 80 §:ään uusi 10 kohta. Säännösmuutoksella lainsäädäntö saatettaisiin vastaamaan vallitsevaa verotuskäytäntöä.

Haittarahaa maksetaan vahingoittuneelle vahinkotapahtuman aiheuttamasta vammasta ja sairaudesta johtuvasta pysyvästä yleisestä haitasta. Kysymys ei siten ole ansionmenetyksen korvaamisesta. Haittarahaa ei ole myöskään saatu veronalaisen tulon sijaan tai korvaukseksi elatuksen vähentymisestä. Tuloverolain 80 §:n 6 kohdassa on säädetty verovapaaksi henkilövakuutukseen perustuvat pysyvän työkyvyttömyyden tai vakuutussopimuksessa määritellyn sairauden taikka vamman johdosta saadut muut kertakorvaukset kuin ansionmenetykskorvaukset. Koska haittaraha maksetaan osassa tilanteita kertasuorituksen sijaan jatkuvina suorituksina, selvyiden vuoksi on perusteltua säätää haittaraha erikseen verovapaaksi.

2.4 Kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain mukainen vastaanottoraha ja käyttöraha

Esityksessä ehdotetaan, että kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain mukainen vastaanottoraha ja käyttöraha säädettäisiin verovapaaksi etuudeksi. Asiasta säädettäisiin lisäämällä tuloverolain 92 §:ään uusi 27 kohta. Säännösmuutoksella lainsäädäntö saatettaisiin vastaamaan vallitsevaa verotuskäytäntöä.

Vastaanottorahan myöntämisen tarkoitus vastaa yleisen toimeentulotuen tarkoitusta. Kummankin etuuden tarkoituksena on turvata ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämätön toimeentulo. Toimeentulotuki on säädetty tuloverolaissa erikseen verovapaaksi sosiaalietuudeksi. Selvyiden vuoksi on perusteltua, että myös kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetussa laissa tarkoitettu

vastaanottoraha ja käyttöraha säädetään tuloverolaissa erikseen verovapaaksi. Kysymyksessä olisi siten luonteeltaan selventävä ja tekninen lisäys tuloverolakiin.

2.5 Työnantajan entiselle työntekijälleen järjestämä terveydenhuolto

Esityksessä ehdotetaan, että työnantajan entiselle työntekijälleen järjestämästä terveydenhuollosta syntynyt etu säädettäisiin verovapaaksi tuloksi. Työnantaja voisi tarjota työterveyshuollon palveluita entiselle työntekijälleen verovapaasti kuuden kuukauden ajan työsuhteen päättymisestä. Asiasta säädettäisiin lisäämällä tuloverolain 69 §:ään uusi 6 momentti.

Työmarkkinakeskusjärjestöt allekirjoittivat kilpailukyky sopimuksen kesäkuussa 2016. Kilpailukyky sopimuksessa esitetään työlaainsäädäntöä muutettavaksi siten, että tuotannollisella ja taloudellisilla syillä irtisanotulla työntekijällä olisi oikeus työterveyshuollon palveluihin kuusi kuukautta työntekovelvollisuuden päättymisestä. Muutoksesta on tarkoitus säätää työterveyshuoltolaissa (1383/2001).

Entisille työntekijöille työsuhteen päättymisen jälkeen tarjotut työterveyshuollon palvelut eivät ole verovapaita tällä hetkellä voimassa olevan tuloverolain 69 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella. Työterveyshuoltolakiin on tarkoitus lisätä työnantajalle velvollisuus tarjota työterveyshuollon palveluihin kuuden kuukauden ajan työntekovelvollisuuden päättymisestä. Tällaista etua on perusteltua kohdella verotuksellisesti samalla tavoin kuin työntekijälle annettua vastaavaa etua.

Säännöksen selvyuden vuoksi kuuden kuukauden määräajan alkamishetkeksi säädettäisiin työsuhteen päättymishetki. Myöskään työsuhteen päättymisen syyllä ei olisi merkitystä työterveyshuoltopalveluiden verovapauden kannalta. Toisin sanoen työnantaja voisi järjestää terveydenhuollon palveluja verovapaasti sekä irtisanotuille että itse irtisanoutuneille työntekijöille kuuden kuukauden ajan työsuhteen päättymisen jälkeen. Jos työnantaja vielä kuuden kuukauden kuluttuakin järjestäisi entiselle työntekijälleen terveydenhuoltopalveluja, kysymys olisi veronalaisesta tulosta.

2.6 Vapaaehtoisten lisäeläkkeiden eläkeiät

Vuoden 2017 alusta voimaan tulevat eläkelainsäädännön muutokset antavat aiheen tarkistaa vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten ja pitkäaikaissäästämissopimusten sekä työntekijän maksamien kollektiivisen lisäeläketurvan maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä olevia eläkeikä koskevia vaatimuksia.

Eläkeuudistuksen myötä lykätty vanhuuseläke poistuu työeläkejärjestelmästä, mikä edellyttää 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen tehtyjen yksilöllisten eläkevakuutus sopimusten ja pitkäaikaissäästämissopimusten eläkeiän määrittelyä uudelta pohjalta. Sama koskee kollektiivisia lisäeläkejärjestelyjä, joissa verovelvollinen osallistuu maksujen rahoittamiseen ja on tullut lisäeläkejärjestelyn piiriin 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen. Vuoden 2017 alusta lykätty vanhuuseläkeikä, joka nyt on 68 vuotta, vastaisi eläkeuudistuksen jälkeen lähinnä vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaa, joka olisi 68 vuotta vuonna 1957 tai sitä ennen syntyneillä, 69 vuotta vuosina 1958 – 1961 syntyneillä ja 70 vuotta myöhemmin syntyneillä.

Mainittujen uusien 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen tehtyjen sopimusten ja kollektiivisten lisäeläkejärjestelyjen osalta tuloverolain 54 d §:n 2 momenttia ja 96 a §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläkeikä olisi sama kuin vakuuttamisvelvollisuuden päättymisikä eläkeuudistuksen voimaan tullessa ja olisi siten henkilön syntymävuodesta riippuen 68, 69 tai 70 vuotta. Eläkeiästä säädettäisiin 54 d §:n 2 momentin 2 kohtaan otettavassa

taulukossa, johon 96 a §:n 1 momentissa viitattaisiin. Eläkelainsäädäntöä myöhemmin muutettaessa olisi erikseen arvioitava, antavako muutokset aiheen tarkistaa myös tuloverolaissa säädettyä eläkeikää.

Ennen 1 päivää tammikuuta 2013 tehtyjen yksilöllisten eläkevakuutus sopimusten ja pitkäaikaisäästämissopimusten osalta tilanne muuttuu eläkeuudistuksen myötä siten, että alin vanhuuseläkeikä nousee 1955 syntyneistä alkaen nykyisestä 63 vuodesta kolmella kuukaudella jokaista ikäluokkaa kohti. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden alin vanhuuseläkeikä sopeutettaisiin elinajanodotteen muutokseen. Vanhuuseläkeikää tarkistettaisiin laissa säädetyn laskukaavaan perusteella, jolla vanhuuseläkeikä lasketaan kullekin ikäluokalle. Alinta eläkeikää muutettaisiin enintään kahdella kuukaudella vuodessa. Ikäraajat tarkistettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella, jolla alin vanhuuseläkeikä vahvistettaisiin sille vuodelle, jonka aikana työntekijä tai yrittäjä täyttää 62 vuotta. Muutokset merkitsevät, että 1965 ja sen jälkeen syntyneet saavat varmuuden omasta vanhuuseläkeistään vasta lähestyessään 62 ikävuottaan.

Näiden vanhojen sopimusten osalta on ongelmallista, että eläkesäästäjät eivät voi tietää, mistä ajankohdasta lähtien voivat alkaa nostaa vapaaehtoista lisäeläkettä. Vuoden 2010 veromuutosten yhteydessä ei luonnollisesti voitu ennakoida eläkeikää koskevien säännösten muuttumista siten, että nuorempien sukupolvien eläkeikä tulee myöhemmin riippumaan elinajanodotteen kehittymisestä, eikä siten ole ennakoitavissa. Yksityisoikeudellisissa sopimussuhteissa mainintukaltainen epävarmuus on pulmallista, ja liukuva eläkeikä on varsin suuri haaste henkivakuutusyhtiöiden tietojärjestelmien samoin kuin asiakasviestinnän kannalta.

Mainittujen epäkohtien poistamiseksi ehdotetaan, että myös vanhojen sopimusten osalta tuloverolain 54 d §:ssä määritettäisiin eläkeiät ja nykyinen lakiviittaus työntekijäin eläkelakiin poistettaisiin. Eläkeiät määritettäisiin nykyisen elinajanodotteen pohjalta täysin ikävuosin. Selkeyden vuoksi eläkeikä määräytyisi täysin ikävuosin myös vuosina 1955 – 1961 syntyneillä, eikä siten muuttuisi 3 kuukauden välein ikäluokasta toiseen, kuten työntekijäin eläkelain mukainen vanhuuseläkeikä. Ikäraajat on määritetty sosiaali- ja terveysministeriössä huhtikuussa 2016.

Eläkeuudistus ei anna aiheutta tarkistaa kollektiivisen lisäeläketurvan maksujen vähennyskeelpoisuuden edellytyksenä olevaa eläkeikää tilanteissa, joissa verovelvollinen on tullut työnantajan järjestämän lisäeläketurvan piiriin ennen 1 päivää tammikuuta 2013. Lain 792/2012 voimaantulosäännöksen 3 momentin mukaan tällöin sovelletaan lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksessä ehdotettujen muutosten arvioidaan vähentävän verotuloja yhteensä noin 772 miljoonalla eurolla. Valtion verotulojen arvioidaan vähentyvän noin 391 miljoonalla eurolla. Kuntien verotulojen arvioidaan vähenevän noin 355 miljoonalla eurolla. Seurakuntien verotulojen arvioidaan vähenevän noin 18 miljoonalla eurolla ja sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun tuoton noin 8 miljoonalla eurolla.

3.1.1 Ansiotulojen verotus

Ansiotuloveroperusteiden inflaatiotarkistuksen arvioidaan vähentävän ansiotuloveroja noin 178 miljoonalla eurolla. Kilpailukyky sopimukseen liittyvän työn verokevennyksen arvioidaan vähentävän ansiotuloveroja noin 423 miljoonalla eurolla. Kaiken kaikkiaan työn verotus ke-

HE 135/2016 vp

venee kilpailukyky sopimuksen sekä hallituksen verokevennyksen johdosta yhteensä 515 miljoonalla eurolla vuonna 2017. Kilpailukyky sopimukseen liittyvän eläketulon verokevennyksen arvioidaan vähentävän ansiotuloveroja noin 137 miljoonalla eurolla. Sekä indeksitarkistuksen että kilpailukyky sopimukseen liittyvien verokevennysten yhteydessä muutetaan useita eri vähennyksiä sekä valtion tuloveroasteikkoa. Valtion tuloveroasteikon sekä eri vähennysten muutosten vaikutukset on eritelty seuraavassa.

Valtion ansiotuloveroasteikkoon ehdotettavien muutosten arvioidaan vähentävän verotuloja vuositasolla yhteensä noin 154 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus on 117 miljoonaa euroa, kuntien osuus 35 miljoonaa euroa ja seurakuntien osuus 2 miljoonaa euroa.

Tulonhankkimisvähennyksen korotuksen arvioidaan vähentävän verotuloja noin 111 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus on 31 miljoonaa euroa, kuntien 75 miljoonaa euroa, seurakuntien 4 miljoonaa euroa ja Kansaneläkelaitoksen osuus 1 miljoonaa euroa.

Työtulovähennyksen korotuksen arvioidaan vähentävän verotuloja noin 319 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus on 166 miljoonaa euroa, kuntien 145 miljoonaa euroa, seurakuntien 7 miljoonaa euroa ja Kansaneläkelaitoksen osuus 1 miljoonaa euroa.

Perusvähennyksen korotuksen arvioidaan vähentävän verotuloja noin 18 miljoonalla eurolla, josta kuntien osuus on 16 miljoonaa euroa, seurakuntien 1 miljoonaa euroa ja Kansaneläkelaitoksen osuus noin 1 miljoonaa euroa.

Valtionverotuksen eläketulovähennyksen korotuksen arvioidaan vähentävän verotuloja noin 57 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus on 50 miljoonaa euroa, kuntien 6 miljoonaa euroa, seurakuntien 0,5 miljoonaa euroa ja Kansaneläkelaitoksen osuus noin 0,5 miljoonaa euroa.

Kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen korotuksen arvioidaan vähentävän verotuloja noin 72 miljoonalla eurolla, josta kuntien osuus on 65 miljoonaa euroa, seurakuntien 3 miljoonaa euroa ja Kansaneläkelaitoksen osuus noin 4 miljoonaa euroa.

Eläketulon lisäveron alentamisen arvioidaan vähentävän valtion verotuloja noin 8 miljoonalla eurolla.

Taulukkoon 1 on koottu tuloveroperusteisiin tässä esityksessä valtion progressiiviseen tuloveroasteikkoon, tulonhankkimisvähennykseen, työtulovähennykseen ja perusvähennykseen tehtyjen muutosehdotusten yhteisvaikutukset eri tulotasoilla olevien, alle 53-vuotiaiden lapsettomien palkansaajien veroasteisiin. Taulukon luvuissa on mukana valtion tulovero, keskimääräinen kunnallisvero, yleisradiovero, keskimääräinen kirkollisvero, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu ja päivärahamaksu sekä työntekijän työeläkevakuutusmaksu ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu. Laskelmassa on käytetty vuoden 2016 keskimääräisiä kunnallis- ja kirkollisveroprosentteja sekä palkansaajamaksuja. Kun tässä esityksessä ehdotettujen muutosten lisäksi otetaan huomioon kilpailukyky sopimuksessa sovitut vakuutettujen maksumuutokset, tuloveroa maksavien palkansaajien veroaste kevenee keskimäärin noin 0,6 prosenttiyksikköä.

HE 135/2016 vp

Palkkatulo, €/v.	Vuoden 2016 perusteet	Vuodelle 2017 ehdotetut perusteet	Veroasteen muutos, %-yks	Veron muutos, €/v.
5 000	7,67	7,67	0	0
10 000	7,67	7,67	0	0
20 000	17,77	16,61	-1,16	-232
30 000	25,22	24,28	-0,94	-282
40 000	30,57	29,87	-0,7	-280
50 000	34,27	33,68	-0,59	-295
60 000	37,04	36,55	-0,49	-294
70 000	39,01	38,6	-0,41	-287
80 000	40,61	40,15	-0,46	-368
90 000	42,81	42,37	-0,44	-396
100 000	44,5	44,09	-0,41	-410
110 000	45,84	45,45	-0,39	-429
120 000	46,96	46,59	-0,37	-444

Taulukkoon 2 on koottu tuloveroperusteisiin tässä esityksessä valtion progressiiviseen tuloveroasteikkoon, eläketulon lisäveroon, valtionverotuksen eläketulovähennykseen, kunnallisverotuksen eläketulovähennykseen ja perusvähennykseen tehtyjen muutosehdotusten yhteisvaikutukset eri tulotasoilla olevien, eläketuloa saavien veroasteisiin. Taulukon luvuissa on mukana valtion tulovero, keskimääräinen kunnallisvero, yleisradiovero, keskimääräinen kirkollisvero ja sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu. Laskelmassa on käytetty vuoden 2016 keskimääräisiä kunnallis- ja kirkollisveroprosentteja.

Eläketulo, €/v.	Vuoden 2016 perusteet	Vuodelle 2017 ehdotetut perusteet	Veroasteen muutos, %-yks	Veron muutos, €/v.
5 000	0	0	0	0
10 000	0	0	0	0
20 000	19,15	18,62	-0,53	-106
30 000	25,41	24,9	-0,51	-153
40 000	31,05	30,23	-0,82	-328
50 000	34,24	33,82	-0,42	-210
60 000	36,91	36,54	-0,37	-222
70 000	38,82	38,48	-0,34	-238
80 000	41,24	40,8	-0,44	-352
90 000	43,38	42,94	-0,44	-396
100 000	45,09	44,66	-0,43	-430
110 000	46,5	46,07	-0,43	-473
120 000	47,66	47,24	-0,42	-504

3.1.2 Kotitalousvähennys

Kotitalousvähennyksen kasvattamisen arvioidaan vähentävän verotuloja noin 33 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus on 19 miljoonaa euroa, kuntien osuus 13 miljoonaa euroa seurakuntien 0,5 miljoonaa euroa ja Kansaneläkelaitoksen 0,5 miljoonaa euroa.

3.1.3 Muut ehdotetut muutokset

Työtapaturma- ja ammattitautilain 11 luvun mukainen haittaraha on katsottu verotuskäytännössä verovapaaksi vakuutuskorvaukseksi jo ennen ehdotettua muutosta. Muutosehdotuksella ei siten ole vaikutusta verotuottoihin. Kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetussa laissa tarkoitettu vastaanottoraha ja käyttöraha on katsottu verotuskäytännössä verovapaaksi etuukseksi jo ennen ehdotettua muutosta. Muutosehdotuksella ei siten ole vaikutusta verotuottoihin.

Entisille työntekijöille työsuhteen päättymisen jälkeen tarjotut työterveyshuollon palvelut eivät ole verovapaita tällä hetkellä voimassa olevan tuloverolain 69 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella. Koska työnantajalla ei ole velvollisuutta tarjota työterveyshuollon palveluita työsuhteen päättymisen jälkeen, voidaan arvioida, että työnantajat eivät tällä hetkellä juurikaan tarjoa kyseisiä palveluita entisille työntekijöilleen. Näin ollen ehdotetulla verovapaudella ei ole mainittavia vaikutuksia verotuottoihin.

Vapaaehtoisten lisäeläkkeiden eläkeikiin ehdotetulla muutoksella ei arvioida olevan mainittavia vaikutuksia verokertymään tai eläkkeellesiirtymisiin.

3.1.4. Verotuottomuutoksen kompensointi

Hallitusohjelman mukaisesti kunnille aiheutuva verotulomuutos kompensoidaan nettomääräisesti. Tässä esityksessä ehdotetut muutokset vähentävät verotuloja yhteensä 355 miljoonaa euroa. Verotulomuutos kompensoidaan valtionosuusjärjestelmän kautta. Kompensaatiosta on tarkoitus antaa erillinen esitys.

3.2 Hallinnolliset vaikutukset

Vapaaehtoisten lisäeläkkeiden eläkeikiin ehdotettu muutos helpottaa henkivakuutusyhtiöiden ja näiden asiakkaiden asemaa, koska se poistaa eläkeiän epävarmuudesta aiheutuvaa haittaa. Toimenpide keventäisi hallinnollista taakkaa ja olisi norminpurkutavoitteiden mukaista.

3.3 Tulonjakovaikutukset

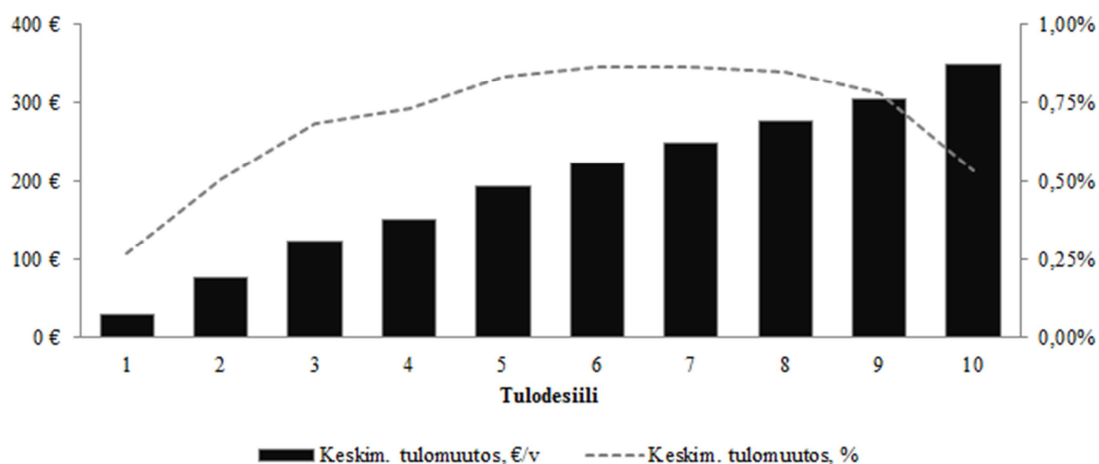
Tuloverotuksen veroperusteisiin ehdotetuilla muutoksilla on vaikutusta henkilöiden väliseen tulonjakoon. Tuloerojen muutosta mitataan Gini-kertoimen avulla. Gini-kerroin on kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen jakautumista kuvaava indikaattori, joka voi saada arvot 0 ja 100 välillä. Mitä korkeampi indikaattorin arvo on, sitä suuremmat tuloerot ovat. Suomessa tuloerot ovat esimerkiksi muihin OECD-maihin verrattuna pienet, mutta tuloerot ovat kasvaneet 1990-luvun alun tasosta merkittävästi. Tuorein tuloerojen tarkastelu, jonka tilastokeskus on tehnyt tulonjaon kokonaistilaston tiedoista, on vuodelta 2014. Tuloeroja kuvaavan Gini-kertoimen arvo oli 27,0, mikä on 0,2 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aiemmin.

HE 135/2016 vp

Valtiovarainministeriön vero-osasto on tehnyt eritellyn staattisen laskelman tässä esityksessä ehdotettujen veroperustemuutosten vaikutuksista tuloeroihin.

Tarkasteluun sisältyivät progressiivisen tuloveroasteikon muutokset, tulonhankkimisvähennyksen korottaminen, eläketulon lisäveron alentaminen, perusvähennyksen korottaminen, työtulovähennyksen korottaminen, valtionverotuksen ja kunnallisverotuksen eläketulovähennysten korottaminen sekä kotitalousvähennyksen kasvattaminen. Tuloeroja pienentäviä toimenpiteitä ovat lähinnä eläketuloon kohdistuvat veronkevennykset. Valtion ansiotuloveroasteikon indeksitarkistus sekä työn verokevennys kasvattavat tuloeroja hieman.

Alla olevaan kuvioon on koottu edellä mainittujen tuloveroperusteisiin tässä esityksessä tehtyjen muutosehdotusten yhteisvaikutukset tulodesiileittäin. Kuviosta käy ilmi, että verotus kevenee kaikissa tulodesiileissä hieman. Vaikutus on euromääräisesti suurin tulodesiileissä 6–10, eli keski- ja suurituloisilla kotitalouksilla. Vaikutus on suhteellisesti suurin tulodesiileissä 5–9. Kuviossa esitetyt muutokset on laskettu OECD:n modifioidun ekvivalenssi-asteikon mukaisilla kotitalouskohtaisilla ekvivalenteilla tuloilla.

Tässä esityksessä ehdotettujen veroperustemuutosten yhteisvaikutus tulojakoon Gini-kertoimella mitattuna on 0,00 prosenttiyksikköä, eli toimenpiteet eivät muuta tulojakoa.

3.4 Työllisyysvaikutukset

Esityksessä työn verotukseen ehdotettujen muutosten arvioidaan alentavan ns. työllistymisveroastetta. Työllistymisveroasteen muutokset heijastuvat työllisyyteen, jos työlliset ja työttömät reagoivat niihin. Tutkimuskirjallisuuden perusteella voidaan arvioida, että käyttäytymismuutoksen suuruutta kuvaava työllistymisjousto on suhteellisen pieni, vaikkakin täsmällistä arviota sen suuruudesta on vaikeaa antaa. Tässä esityksessä ehdotettujen veroperustemuutosten yhteisvaikutuksen voidaan arvioida lisäävän työllisten määrää hieman.

Esitettyjen muutosten vaikutusta työllisyyteen voidaan laskennallisesti arvioida estimoimalla muutosten vaikutusta työllistymisveroasteeseen, sekä hyödyntämällä tutkimuskirjallisuudesta saatavia työllistymisjoustoestimaatteja. Karkean arvion mukaan tässä esityksessä ehdotettujen muutosten voidaan arvioida lisäävän työllisten lukumäärää noin 0,3 prosentilla. Tämä arvio

kuvaa laskennallista vaikutusta työllisten lukumäärään pitkällä aikavälillä. Arvio on riippuvainen taustaoletusten valinnasta.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Esitys on käsitelty kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Työ- ja elinkeinoministeriössä valmistellaan kilpailukyky sopimukseen liittyvää hallituksen esitystä, joka sisältää sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan kuuluvan työterveyshuoltolain (1383/2001) muutoksen. Sen mukaan työnantajan on tietyissä tilanteissa järjestettävä työterveyshuollon palveluita irtisanotulle työntekijälleen kuuden kuukauden ajan työntekovelvoitteen päättymisestä. Esitys liittyy tässä esityksessä ehdotetun tuloverolain 69 §:n muutokseen.

6 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan vuoden 2017 alusta.

Tuloverolain muutoksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2017 toimitettavassa verotuksessa.

Kollektiivisen lisäeläketurvan maksujen vähennyskelpoisuutta koskevaa 96 a §:n 1 momenttia sovellettaisiin, jos verovelvollinen on tullut lisäeläketurvan piiriin 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen. Muutoin sovelletaan aiemmin voimassa olleita säännöksiä laissa 792/2012 säädetyin voimaantulosäännöksen 3 momentin nojalla.

Lain 54 d §:n muutokset koskevat yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuutta 1 päivästä tammikuuta 2017 alkaen. Näillä muutoksilla ei ole vaikutusta verovelvollisen oikeuteen saada eläkettä aiemmasta eläkeiästä silloin ja siltä osin, kun verovelvolliselle on kertynyt eläkesäästöä maksuista myös ajalta, jolloin vähennyskelpoisuuden edellytyksenä olevat eläkeiät ovat olleet alemmat. Eläkeikä, josta lähtien säästäjällä on oikeus saada eläkettä, määräytyy kyseisen eläkesäästön kerryttämisaikajakohtana voimassa olleen ikärajan perusteella.

7 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Verotuksen ensisijaisena tavoitteena on julkisen sektorin toiminnan rahoittaminen. Verotuksella voidaan myös pyrkiä tasaamaan kansalaisten keskinäisiä tuloeroja. Tämän niin sanotun jakopoliittisen tavoitteen ajatuksena on, että veronmaksun jälkeen jäävä nettotulo jakautuisi kansalaisten kesken tasaisemmin kuin ennen veroja saatu bruttotulo. Tavoitteeseen pyritään ennen muuta tuloverotuksen progression avulla. Lisäksi verotuksella voidaan pyrkiä myös ohjaamaan talouden eri toimijoiden käyttäytymistä.

HE 135/2016 vp

Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Tätä yleistä yhdenvertaisuusperiaatetta täsmentää perustuslain 6 §:n 2 momentin sisältämä syrjintäkielto, joka koskee erilaista kohtelua henkilöön perustuvan syyn perusteella. Säännöksen mukaan kehtää ei saa asettaa ilman hyväksyttävää perustetta eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tuloverolain 124 §:n 4 momenttiin sisältyviä eläketulon lisäveron määräytymisperusteita. Kyseisen lainkohdan mukaan luonnollisen henkilön on suoritettava eläketulon lisäveroa 6 prosenttia siltä osin kuin eläketulo vähennettynä eläketulovähennyksen määrällä ylittää 45 000 euroa. Jotta eläketulon verotukseen ehdotettava veronkevennys ulottuisi kaikille tulotasoin, ehdotetaan tuloverolain 124 §:n 4 momenttia muutettavaksi siten, että eläketulon lisäveron tulo rajaa korotettaisiin 45 000 eurosta 47 000 euroon ja veroprosenttia alennettaisiin 6 prosentista 5,85 prosenttiin.

Eläketulon lisävero tuli voimaan vuoden 2013 alusta, ja sitä sovellettiin ensimmäisen kerran vuodelta 2013 toimitetussa verotuksessa. Lisäveron tarkoituksena on kerätä verotuloja niiltä, joiden veronmaksukyky on korkealla tasolla. Lisäksi tavoitteena on kaventaa eläketulon ja palkkatulon veroasteiden välistä eroa sekä parantaa ikääntyneiden kannustimia työelämässä jatkamiseen.

Arvioitaessa eläketulon lisäveroa koskevaa sääntelyä edellä mainittujen perustuslain yhdenvertaisuusperiaatetta koskevien säännösten valossa tulee arvioinnissa huomioida ansiotuloverojärjestelmä kokonaisuutena. Suomen ansiotuloverojärjestelmässä erilaisia ansiotuloja verotetaan eri tavalla. Palkkatulon ja eläketulon verotus poikkeavat eläketulon lisäveron lisäksi sen vuoksi, että niistä tehdään verotuksessa erilaiset vähennykset. Eläketulosta tehdään tuloverolain 100 ja 101 §:n mukaisesti valtionverotuksen ja kunnallisverotuksen eläketulovähennykset, joita ei saa muista tuloista. Palkkatulosta tehdään tuloverolain 95 §:ssä säädetty tulonhankkimisvähennys, 125 §:ssä säädetty työtulovähennys ja 105 a §:ssä säädetty kunnallisverotuksen ansiotulovähennys, joita ei puolestaan saa eläketulosta. Sosiaalietuuksien verotuksessa mainittuja vähennyksiä ei myönnetä.

Palkkatulon ja samansuuruisen eläketulon veroaste eriytyivät erityisesti 1990-luvun puolivälistä alkaen, kun veronkevennykset kohdistettiin työllisyyden parantamiseksi pääasiassa työn verotukseen. Vuonna 2016 eläketulon veroaste on palkkatulon veroastetta alempi tulovälillä 0—17 800 euroa vuodessa. Tulovälillä noin 18 000—27 800 euroa vuodessa eläketulon veroaste on palkkatulon veroastetta korkeampi, enintään 0,4 prosenttiyksikköä. Tulovälillä noin 28 000—117 800 euroa vuodessa eläketulon veroaste on palkkatulon veroastetta alempi, enintään 1,05 prosenttiyksikköä. Tulojen ylittäessä noin 118 000 euroa vuodessa eläketulon veroaste on palkkatulon veroastetta korkeampi, kun verrataan eläketulon veroastetta 53 vuotta täyttäneen palkansaajan veroasteeseen. Vertailussa käytetään keskimääräistä kunnallisveroprosenttia ja huomioidaan 53 vuotta täyttäneen palkansaajan palkansaajamaksut. Lakisääteiset palkansaajamaksut pääsääntöisesti sisällytetään veroasteeseen myös tuloverotuksen kansainvälisessä vertailussa. Lakisääteisinä veronluonteisina maksuina ne vähentävät verovelvolliselle verojen ja maksujen jälkeen jäävää tuloa, joten on johdonmukaista huomioida ne myös veroastevertailussa.

Erilaisia ansiotuloja ei siis veroteta samalla tavalla myöskään ilman eläketulon lisäveroa. Eläketulovähennysten vuoksi pienituloisten eläkeläisten verotus on olennaisesti palkkatulojen verotusta kevyempää. Näin on ollut vuoden 1983 kansaneläkeuudistuksesta alkaen, jolloin veronalaiseksi säädetyn täyden kansaneläkkeen suuruisen eläketulon verottomuus turvattiin eläketulovähennyksillä. Sosiaalietuuksien veronalaiseksi säätämisen yhteydessä on aikoinaan va-

HE 135/2016 vp

littu toinen ratkaisumalli. Sosiaalietuuksiin ei kohdistu erityistä vähennystä, vaan veronalaiseksi säätämisen yhteydessä sosiaalietuuksien tasoa korotettiin siten, etteivät sosiaalietuuksien nettomääräiset tasot laskeneet. Työtulosta myönnettävien työtulovähennyksen ja kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen tavoitteena puolestaan on työllisyyden ja työn tarjonnan edistäminen parantamalla työnteon kannustavuutta.

Erilaisten ansiotulojen erilainen verotus ei perustu tulonsaajan ikään, sukupuoleen tai muuhun tulonsaajan henkilöön liittyvään ominaisuuteen. Kyse on luonteeltaan erilaisista tuloista, mikä johdosta niitä myös verotetaan eri tavalla. Verotuksen tavoitteet ja tarkoitus huomioiden verojärjestelmässä tuleekin voida verottaa erityyppisiä ansiotuloja eri tavalla ja eri tulojen veroaste voi erota toisistaan ilman, että kyse olisi kansalaisten asettamisesta eriarvoiseen asemaan perustuslaissa tarkoitettulla tavalla. Samanlaisia ansiotuloja verotetaan samalla tavalla riippumatta tulo saajan henkilöön liittyvistä ominaisuuksista. Myös eläketulon lisäveroa maksetaan kaikkien eläketulojen perusteella, eikä pelkästään esimerkiksi vanhuuseläkkeen perusteella. Säännöksen soveltaminen perustuu siihen, minkä tyyppisestä ansiotulosta on kyse, eikä eläketulon saajan henkilöön liittyvillä ominaisuuksilla ole merkitystä säännöksen soveltamiseen.

Edellä esitetyn perusteella hallitus katsoo, että eläketulon lisäveroa koskeva sääntely ei ole ristiriidassa perustuslain 6 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyn yhdenvertaisuusperiaatteen kanssa, joten laki voidaan säätää tavallisen lain säätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Vuoden 2017 tuloveroasteikkolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Vuodelta 2017 toimitettavassa verotuksessa määrätään tuloverolain (1535/1992) perusteella valtiolle ansiotulosta suoritettava tulovero progressiivisen tuloveroasteikon mukaan seuraavasti:

Verotettava ansiotulo, euroa	Vero alarajan kohdalla, euroa	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
16 900—25 300	8,00	6,25
25 300—41 200	533,00	17,50
41 200—73 100	3 315,50	21,50
73 100—	10 174,00	31,50

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tuloverolain (1535/1992) 54 d §:n 2 momentti, 80 §:n 9 kohta, 92 §:n 26 kohta, 95 §:n 1 momentin 1 kohta, 96 a §:n 1 momentti, 100 §:n 2 ja 3 momentti, 101 §:n 2 momentti, 106 §, 124 §:n 4 momentti, 125 §:n 2 momentti ja 127 b §,

sellaisina kuin ne ovat, 54 d §:n 2 momentti ja 96 a §:n 1 momentti laissa 792/2012, 80 §:n 9 kohta laissa 366/2009, 92 §:n 26 kohta laissa 1246/2013, 95 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 1065/2003, 100 §:n 2 ja 3 momentti laissa 1410/2010, 101 §:n 2 momentti laissa 1086/2014, 106 § ja 125 §:n 2 momentti laissa 1546/2015 sekä 124 §:n 4 momentti ja 127 b § laissa 785/2012, sekä

lisätään 69 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1086/2000, 561/2004 ja 946/2008, uusi 6 momentti, 80 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1389/1995, 896/2001, 337/2007, 366/2009 ja 1235/2013 uusi 10 kohta ja 92 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1360/2002, 1273/2004, 528/2005, 770/2005, 1128/2005, 946/2008, 929/2012 ja 1246/2013, uusi 27 kohta seuraavasti:

54 d §

Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäätämissopimuksen maksut

Vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on, että sopimuksen mukaan:

1) vakuutusta ei voida takaisinostaa eikä säästömäärää nostaa 2 kohdassa mainittua ajan-kohtaa aiemmin muilla vakuutetun tai pitkäaikaissäätämissopimuksen mukaan varoihin oikeutetun olosuhteisiin liittyvillä perusteilla kuin näiden vähintään vuoden kestäneen työttömyyden tai pysyvän työkyvyttömyyden tai osatyökyvyttömyyden, puolison kuoleman tai avioeron perusteella; ja

2) vanhuuseläkettä aletaan maksaa vakuutetulle tai pitkäaikaissäätämissopimukseen perustuvia suorituksia varoihin oikeutetulle aikaisintaan hänen saavutettuaan syntymävuotensa ja sopimuksen tekoajan perusteella alla olevan taulukon mukaan määräytyvän iän;

a) sopimus on tehty ennen 1 päivää tammikuuta 2013	
syntymävuosi	eläkeikä, vuotta
1957 tai aiemmin	63
1958—1961	64
1962—1972	65
1973—1984	66
1985—1997	67
1998 tai myöhemmin	68

HE 135/2016 vp

b) sopimus on tehty 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen	
syntymävuosi	eläkeikä, vuotta
1957 tai aiemmin	68
1958—1961	69
1962 tai myöhemmin	70

69 §

Tavanomainen henkilökuntaetu

Veronalaista tuloa ei synny, jos työnantaja tarjoaa entiselle työntekijälleen edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua etua kuuden kuukauden aikana työsuhteen päättymisen jälkeen.

80 §

Verovapaat vakuutus- ja vahingonkorvaukset

Veronalaisia korvauksia eivät ole:

9) oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetussa laissa (362/2009) tarkoitettu hyvitys ja kulujen korvaus eikä kansainvälisen ihmisoikeussopimuksen valvontaelimen Suomen valtion maksettavaksi määräämä hyvitys ja kulujen korvaus, ellei hyvitys tai korvaus ole tullut veronalaisen tulon sijaan;

10) työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 11 luvussa tarkoitettu haittaraha.

92 §

Verovapaat sosiaalietuudet

Veronalaista tuloa eivät ole:

26) Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain (1121/2008) mukainen upseerin virkaan vaadittavaa tutkintoa ja sotilasammattillisia opintoja suorittavan opiskelijan sekä rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005) mukainen rajavartijan peruskurssia suorittavan opiskelijan saama maksuton ylläpito, päiväraha, matkustamiskustannusten korvaus sekä muu vastaava opintososiaalinen etuus sekä vaativien palveluolosuhteiden perusteella maksettava korvaus;

27) kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) mukainen vastaanottoraha ja käyttöraha.

HE 135/2016 vp

95 §

Tulonhankkimisvähennys

Verovelvollinen saa vähentää palkkatulostaan:

- 1) tulonhankkimisvähennyksenä 750 euroa, kuitenkin enintään palkkatulon määrän;
-

96 a §

Kollektiivisen lisäeläketurvan maksut

Verovelvollisella on oikeus vähentää puhtaasta ansiotulostaan eläkesäätiössä, eläkekassassa tai vakuutusyhtiössä kollektiivisesti järjestetystä lisäeläketurvasta suorittamiensa maksuja 5 prosenttia eläketurvan järjestäneen työnantajan verovelvolliselle verovuonna maksaman palkan määrästä, kuitenkin enintään 5 000 euroa vuodessa. Maksut eivät ole vähennyskelpoisia siltä osin kuin niiden määrä ylittää työnantajan lisäeläketurvasta maksaman määrän. Vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on lisäksi, että eläkettä aletaan vanhuuseläkkeenä maksaa aikaisintaan vakuutetun täytettyä 54 d §:n 2 momentin 2 kohdan b-alakohdassa säädetyn iän.

100 §

Valtionverotuksen eläketulovähennys

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 3,81 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään progressiivisen tuloveroasteikon alimman verotettavan tulon määrä ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään.

Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo on suurempi kuin täyden eläketulovähennyksen määrä, eläketulovähennystä pienennetään 38 prosentilla määrästä, jolla puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän.

101 §

Kunnallisverotuksen eläketulovähennys

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 1,393 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään 1 480 euroa ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän, eläketulovähennystä pienennetään 51 prosentilla ylimenevän osan määrästä.

HE 135/2016 vp

106 §

Kunnallisverotuksen perusvähennys

Jos verovelvollisen luonnollisen henkilön puhdas ansiotulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole 3 060 euron määrää suurempi, on siitä vähennettävä tämän tulon määrä. Jos puhtaan ansiotulon määrä mainittujen vähennysten jälkeen ylittää täyden perusvähennyksen määrän, vähennystä pienennetään 18 prosentilla yli menevän tulon määrästä.

124 §

Veron määräytyminen

Luonnollisen henkilön on suoritettava eläketulon lisäveroa 5,85 prosenttia siltä osin kuin eläketulo vähennettynä eläketulovähennyksen määrällä ylittää 47 000 euroa. Eläketulon lisäveroon sovelletaan, mitä ansiotulosta valtiolle suoritettavasta tuloverosta tässä tai muussa lais-
sa säädetään.

125 §

Työtulovähennys

Vähennys on 12 prosenttia 1 momentissa tarkoitettujen tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 1 420 euroa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 33 000 euroa vähennyksen määrä pienenee 1,51 prosentilla puhtaan ansiotulon 33 000 euroa ylittävältä osalta. Vähennys tehdään ennen muita tuloverosta tehtäviä vähennyksiä.

127 b §

Kotitalousvähennyksen peruste

Verovelvollinen saa vähentää:

- 1) kotitalousvähennykseen oikeuttavasta työstä maksamansa työnantajan sosiaaliturvamaksun, pakollisen työeläkemaksun, tapaturmavakuutusmaksun, työttömyysvakuutusmaksun ja ryhmähenkivakuutusmaksun sekä lisäksi 20 prosenttia maksamastaan palkasta;
- 2) kotitalousvähennykseen oikeuttavasta työstä ennakkoperintälain (1118/1996) 25 §:ssä tarkoitettulle ennakkoperintärekisteriin merkitylle tuloveronalaista toimintaa harjoittavalle maksetusta työkorvauksesta 50 prosenttia; vastaava vähennys voidaan tehdä myös toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tehdystä työstä maksetusta työkorvauksesta, jos verovelvollinen osoittaa, ettei suorituksen saajalla ole ennakkoperintälain 26 §:ssä tarkoitettuja laiminlyöntejä;
- 3) tavanomaisesta kotitalous-, hoiva- ja hoitotyöstä tämän lain 22 §:ssä tarkoitettulle yleishyödylliselle yhteisölle maksetusta työkorvauksesta 50 prosenttia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2017 toimitettavassa verotuksessa.

HE 135/2016 vp

Lain 96 a §:ää sovelletaan, jos verovelvollinen on tullut työnantajan järjestämän lisäeläketurvan piiriin 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen.

Helsingissä 15 päivänä syyskuuta 2016

Pääministeri

Juha Sipilä

Valtiovarainministeri Petteri Orpo

2.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tuloverolain (1535/1992) 54 d §:n 2 momentti, 80 §:n 9 kohta, 92 §:n 26 kohta, 95 §:n 1 momentin 1 kohta, 96 a §:n 1 momentti, 100 §:n 2 ja 3 momentti, 101 §:n 2 momentti, 106 §, 124 §:n 4 momentti, 125 §:n 2 momentti ja 127 b §,

sellaisina kuin ne ovat, 54 d §:n 2 momentti ja 96 a §:n 1 momentti laissa 792/2012, 80 §:n 9 kohta laissa 366/2009, 92 §:n 26 kohta laissa 1246/2013, 95 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 1065/2003, 100 §:n 2 ja 3 momentti laissa 1410/2010, 101 §:n 2 momentti laissa 1086/2014, 106 § ja 125 §:n 2 momentti laissa 1546/2015 sekä 124 §:n 4 momentti ja 127 b § laissa 785/2012, sekä

lisätään 69 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1086/2000, 561/2004 ja 946/2008, uusi 6 momentti, 80 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1389/1995, 896/2001, 337/2007, 366/2009 ja 1235/2013 uusi 10 kohta ja 92 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1360/2002, 1273/2004, 528/2005, 770/2005, 1128/2005, 946/2008, 929/2012 ja 1246/2013, uusi 27 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

54 d §

Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksut

Vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on, että sopimuksen mukaan:

1) vanhuuseläkettä aletaan maksaa vakuutetulle tai pitkäaikaissäästämissopimukseen perustuvia suorituksia varoihin oikeutetulle aikaisintaan hänen saavutettuaan työntekijän eläkelain (395/2006) mukaiseen lykättyyn vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän;

2) vakuutusta ei voida takaisinostaa eikä säästömäärää nostaa 1 kohdassa mainittua ajankohtaa aiemmin muilla vakuutetun tai pitkäaikaissäästämissopimuksen mukaan varoihin oikeutetun olosuhteisiin liittyvillä perusteilla kuin näiden vähintään vuoden kestäneen työttömyyden tai pysyvän työkyvyttö-

Ehdotus

54 d §

Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksut

Vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on, että sopimuksen mukaan:

1) vakuutusta ei voida takaisinostaa eikä säästömäärää nostaa 2 kohdassa mainittua ajankohtaa aiemmin muilla vakuutetun tai pitkäaikaissäästämissopimuksen mukaan varoihin oikeutetun olosuhteisiin liittyvillä perusteilla kuin näiden vähintään vuoden kestäneen työttömyyden tai pysyvän työkyvyttömyyden tai osatyökyvyttömyyden, puolison kuoleman tai avioeron perusteella; ja

2) vanhuuseläkettä aletaan maksaa vakuutetulle tai pitkäaikaissäästämissopimukseen perustuvia suorituksia varoihin oikeutetulle aikaisintaan hänen saavutettuaan *syntymävuotensa ja sopimuksen tekoajan perusteella alla olevan taulukon mukaan määräytyvän iän*;

myyden tai osatyökyvyttömyyden, puolison kuoleman tai avioeron perusteella.

<i>a) sopimus on tehty ennen 1 päivää tammikuuta 2013</i>	
<i>syntymävuosi</i>	<i>eläkeikä, vuotta</i>
<i>1957 tai aiemmin</i>	<i>63</i>
<i>1958—1961</i>	<i>64</i>
<i>1962—1972</i>	<i>65</i>
<i>1973—1984</i>	<i>66</i>
<i>1985—1997</i>	<i>67</i>
<i>1998 tai myöhemmin</i>	<i>68</i>

<i>b) sopimus on tehty 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen</i>	
<i>syntymävuosi</i>	<i>eläkeikä, vuotta</i>
<i>1957 tai aiemmin</i>	<i>68</i>
<i>1958—1961</i>	<i>69</i>
<i>1962 tai myöhemmin</i>	<i>70</i>

69 §

Tavanomainen henkilökuntaetu

69 §

Tavanomainen henkilökuntaetu

Veronalaista tuloa ei synny, jos työnantaja tarjoaa entiselle työntekijälleen edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua etua kuuden kuukauden aikana työsuhteen päättymisen jälkeen.

80 §

Verovapaat vakuutus- ja vahingonkorvaukset

Veronalaisia korvauksia eivät ole:

9) oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetussa laissa (362/2009) tarkoitettu hyvitys ja kulujen korvaus eikä kansainvälisen ihmisoikeussopimuksen valvontaelimen Suomen valtion maksettavaksi määräämä hyvitys ja kulujen korvaus, ellei hyvi-

80 §

Verovapaat vakuutus- ja vahingonkorvaukset

Veronalaisia korvauksia eivät ole:

9) oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetussa laissa (362/2009) tarkoitettu hyvitys ja kulujen korvaus eikä kansainvälisen ihmisoikeussopimuksen valvontaelimen Suomen valtion maksettavaksi määräämä hyvitys ja kulujen korvaus, ellei hyvi-

HE 135/2016 vp

tys tai korvaus ole tullut veronalaisen tulon sijaan.

tys tai korvaus ole tullut veronalaisen tulon sijaan;

10) *työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 11 luvussa tarkoitettu haittaraha.*

92 §

Verovapaat sosiaalietuudet

Veronalaista tuloa eivät ole:

26) Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain (1121/2008) mukainen upseerin virkaan vaadittavaa tutkintoa ja sotilasammattillisia opintoja suorittavan opiskelijan sekä rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005) mukainen rajavartijan peruskurs-sia suorittavan opiskelijan saama maksuton ylläpito, päiväraha, matkustamiskustannusten korvaus sekä muu vastaava opintososiaalinen etuus sekä vaativien palveluolosuhteiden perusteella maksettava korvaus.

92 §

Verovapaat sosiaalietuudet

Veronalaista tuloa eivät ole:

26) Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain (1121/2008) mukainen upseerin virkaan vaadittavaa tutkintoa ja sotilasammattillisia opintoja suorittavan opiskelijan sekä rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005) mukainen rajavartijan peruskurs-sia suorittavan opiskelijan saama maksuton ylläpito, päiväraha, matkustamiskustannusten korvaus sekä muu vastaava opintososiaalinen etuus sekä vaativien palveluolosuhteiden perusteella maksettava korvaus;

27) *kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) mukainen vastaanottoraha ja käyttöraha.*

95 §

Tulonhankkimisvähennys

Verovelvollinen saa vähentää palkkatulostaan:

1) tulonhankkimisvähennyksenä 620 euroa, kuitenkin enintään palkkatulon määrän;

95 §

Tulonhankkimisvähennys

Verovelvollinen saa vähentää palkkatulostaan:

1) tulonhankkimisvähennyksenä 750 euroa, kuitenkin enintään palkkatulon määrän;

96 a §

Kollektiivisen lisäeläketurvan maksut

Verovelvollisella on oikeus vähentää puhtaasta ansiotulostaan eläkesäätiössä, eläkekassassa tai vakuutusyhtiössä kollektiivisesti järjestetystä lisäeläketurvasta suorittamiensa maksuja 5 prosenttia eläketurvan järjestäneen työnantajan verovelvolliselle verovuonna maksaman palkan määrästä, kuitenkin enin-

96 a §

Kollektiivisen lisäeläketurvan maksut

Verovelvollisella on oikeus vähentää puhtaasta ansiotulostaan eläkesäätiössä, eläkekassassa tai vakuutusyhtiössä kollektiivisesti järjestetystä lisäeläketurvasta suorittamiensa maksuja 5 prosenttia eläketurvan järjestäneen työnantajan verovelvolliselle verovuonna maksaman palkan määrästä, kuitenkin enin-

tään 5 000 euroa vuodessa. Maksut eivät ole vähennyskelpoisia siltä osin kuin niiden määrä ylittää työnantajan lisäeläketurvasta maksaman määrän. Vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on lisäksi, että eläkettä aletaan vanhuuseläkkeenä maksaa aikaisintaan vakuutetun saavutettua työntekijän eläkelain mukaiseen lykättyyn vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän.

100 §

Valtionverotuksen eläketulovähennys

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasetaan siten, että luvulla 3,80 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään progressiivisen tuloveroasteikon alimman verotettavan tulon määrä ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään.

Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo on suurempi kuin täyden eläketulovähennyksen määrä, eläketulovähennystä pienennetään 44 prosentilla määrästä, jolla puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän.

101 §

Kunnallisverotuksen eläketulovähennys

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasetaan siten, että luvulla 1,39 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään 1 480 euroa ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän, eläketulovähennystä pienennetään 54 prosentilla ylimenevän osan määrästä.

tään 5 000 euroa vuodessa. Maksut eivät ole vähennyskelpoisia siltä osin kuin niiden määrä ylittää työnantajan lisäeläketurvasta maksaman määrän. Vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on lisäksi, että eläkettä aletaan vanhuuseläkkeenä maksaa aikaisintaan vakuutetun täytettyä 54 d §:n 2 momentin 2 kohdan b-alakohdassa säädetyn iän.

100 §

Valtionverotuksen eläketulovähennys

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasetaan siten, että luvulla 3,81 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään progressiivisen tuloveroasteikon alimman verotettavan tulon määrä ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään.

Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo on suurempi kuin täyden eläketulovähennyksen määrä, eläketulovähennystä pienennetään 38 prosentilla määrästä, jolla puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän.

101 §

Kunnallisverotuksen eläketulovähennys

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasetaan siten, että luvulla 1,393 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään 1 480 euroa ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän, eläketulovähennystä pienennetään 51 prosentilla ylimenevän osan määrästä.

106 §

Kunnallisverotuksen perusvähennys

Jos verovelvollisen luonnollisen henkilön puhdas ansiotulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole 3 020 euron määrää suurempi, on siitä vähennettävä tämän tulon määrä. Jos puhtaan ansiotulon määrä mainittujen vähennysten jälkeen ylittää täyden perusvähennyksen määrän, vähennystä pienennetään 18 prosentilla yli menevän tulon määrästä.

106 §

Kunnallisverotuksen perusvähennys

Jos verovelvollisen luonnollisen henkilön puhdas ansiotulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole 3060 euron määrää suurempi, on siitä vähennettävä tämän tulon määrä. Jos puhtaan ansiotulon määrä mainittujen vähennysten jälkeen ylittää täyden perusvähennyksen määrän, vähennystä pienennetään 18 prosentilla yli menevän tulon määrästä.

124 §

Veron määräytyminen

Luonnollisen henkilön on suoritettava eläketulon lisäveroa 6 prosenttia siltä osin kuin eläketulo vähennettynä eläketulovähennyksen määrällä ylittää 45 000 euroa. Eläketulon lisäveroon sovelletaan, mitä ansiotulosta valtiolle suoritettavasta tuloverosta tässä tai muussa laissa säädetään.

124 §

Veron määräytyminen

Luonnollisen henkilön on suoritettava eläketulon lisäveroa 5,85 prosenttia siltä osin kuin eläketulo vähennettynä eläketulovähennyksen määrällä ylittää 47 000 euroa. Eläketulon lisäveroon sovelletaan, mitä ansiotulosta valtiolle suoritettavasta tuloverosta tässä tai muussa laissa säädetään.

125 §

Työtulovähennys

Vähennys on 11,8 prosenttia 1 momentissa tarkoitettujen tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 1 260 euroa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 33 000 euroa vähennyksen määrä pienenee 1,46 prosentilla puhtaan ansiotulon 33 000 euroa ylittävältä osalta. Vähennys tehdään ennen muita tuloverosta tehtäviä vähennyksiä.

125 §

Työtulovähennys

Vähennys on 12 prosenttia 1 momentissa tarkoitettujen tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 1 420 euroa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 33 000 euroa vähennyksen määrä pienenee 1,51 prosentilla puhtaan ansiotulon 33 000 euroa ylittävältä osalta. Vähennys tehdään ennen muita tuloverosta tehtäviä vähennyksiä.

127 b §

Kotitalousvähennyksen peruste

Verovelvollinen saa vähentää:

127 b §

Kotitalousvähennyksen peruste

Verovelvollinen saa vähentää:

1) kotitalousvähennykseen oikeuttavasta työstä maksamansa työnantajan sosiaaliturvamaksun, pakollisen työeläkemaksun, tapaturmavakuutusmaksun, työttömyysvakuutusmaksun ja ryhmähenkivakuutusmaksun sekä lisäksi 15 prosenttia maksamastaan palkasta;

2) kotitalousvähennykseen oikeuttavasta työstä ennakkoperintälain (1118/1996) 25 §:ssä tarkoitettulle ennakkoperintärekisteriin merkitylle tuloveronalaista toimintaa harjoittavalle maksetusta työkorvauksesta 45 prosenttia; vastaava vähennys voidaan tehdä myös toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tehdystä työstä maksetusta työkorvauksesta, jos verovelvollinen osoittaa, ettei suorituksen saajalla ole ennakkoperintälain 26 §:ssä tarkoitettuja laininlyöntejä;

3) tavanomaisesta kotitalous-, hoiva- ja hoitotyöstä tämän lain 22 §:ssä tarkoitettulle yleishyödylliselle yhteisölle maksetusta työkorvauksesta 45 prosenttia.

1) kotitalousvähennykseen oikeuttavasta työstä maksamansa työnantajan sosiaaliturvamaksun, pakollisen työeläkemaksun, tapaturmavakuutusmaksun, työttömyysvakuutusmaksun ja ryhmähenkivakuutusmaksun sekä lisäksi 20 prosenttia maksamastaan palkasta;

2) kotitalousvähennykseen oikeuttavasta työstä ennakkoperintälain (1118/1996) 25 §:ssä tarkoitettulle ennakkoperintärekisteriin merkitylle tuloveronalaista toimintaa harjoittavalle maksetusta työkorvauksesta 50 prosenttia; vastaava vähennys voidaan tehdä myös toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tehdystä työstä maksetusta työkorvauksesta, jos verovelvollinen osoittaa, ettei suorituksen saajalla ole ennakkoperintälain 26 §:ssä tarkoitettuja laininlyöntejä;

3) tavanomaisesta kotitalous-, hoiva- ja hoitotyöstä tämän lain 22 §:ssä tarkoitettulle yleishyödylliselle yhteisölle maksetusta työkorvauksesta 50 prosenttia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2017 toimitettavassa verotuksessa.

Lain 96 a §:ää sovelletaan, jos verovelvollinen on tullut työnantajan järjestämän lisäeläketurvan piiriin 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen.
